

ΜΕΤΑΞΙΑ ΚΡΑΛΛΗ

Συγγραφέας του μπεστ σέλερ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Η ΑΓΑΠΗ ΦΟΒΟ ΦΕΡΝΕΙ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ



ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η αγάπη φόβο φέρνει**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μεταξία Κράλλη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ευδοξία Μπινοπούλου
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχοτά
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Μεταξία Κράλλη, 2013
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Vanesa Munoz/Trevillion Images/UK
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2013

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2013, 15.000 αντίτυπα

ISBN 978-618-01-0072-3

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοίου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομυχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΜΕΤΑΞΕΙΑ ΚΡΑΛΛΗ

Η ΑΓΑΠΗ
ΦΟΒΟ ΦΕΡΝΕΙ



ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Οικογένεια Ορμανού

Ντίνος: ο πατέρας

Αρετή: η μητέρα

Χρόνης: ο μεγάλος γιος (θύμα της βεντέτας)

Φωτεινή: η γυναίκα του Χρόνη

Στέλιος: ο δεύτερος γιος (θύμα της βεντέτας)

Κυριακή: η γυναίκα του Στέλιου

Χαρά: η κόρη

Μάκης: ο άντρας της Χαράς (θύμα της βεντέτας)

Πέτρος: ο τρίτος γιος

Μάνθος: ο τέταρτος γιος

Φιλώ: η εγγονή, κόρη της Χαράς και του Μάκη

Θανάσης: ο αδελφός του Ντίνου

Οικογένεια Ρουσόακι

Μανώλης: ο πατέρας

Μίνως: ο μεγάλος γιος

Ελένη: η γυναίκα του Μίνου

Κατερίνα: η μεγάλη κόρη

Μπάμπης: ο άντρας της Κατερίνας

Μανωλάκης: ο εγγονός, γιος της Κατερίνας και του Μπάμπη

Λευτέρης: ο μικρός γιος, δίδυμος αδελφός της Ειρήνης

Ειρήνη: η μικρή κόρη, δίδυμη αδελφή του Λευτέρη

Γιώργης: ο αδελφός του Μανώλη (θύμα της βεντέτας)

Νικόλας: ο γιος του Γιώργη

Δέσποινα: ξαδέλφη του Μανώλη (θύμα της βεντέτας)

Μανούσος: ο πρώτος ξάδελφος του Μανώλη (θύμα της βεντέτας)

Στάσα: η γυναίκα του Μανούσου

Ευτύχης: ο γιος του Μανούσου και της Στάσας

Στην παρέα που ξενοχτούσε το καλοκαίρι του 2007



Όνομα;»
 «Ειρήνη».
 «Επώνυμο;»
 «Ρουσσάκη».
 «Ημερομηνία γέννησης;»
 «24 Μαΐου 1965».
 «Τόπος γέννησης;»
 «Κρήτη».

Η Ειρήνη κοιτάζει με αμφιβολία τον νεαρό ξανθούλη μπροστά της. *Λες να ξέρει; Μπα! Το πολύ πολύ την Αθήνα, άντε και τη Μύκονο.* Βιάζεται να προσθέσει: «Στην Ελλάδα».

Ο υπάλληλος ασφαλείας του αεροδρομίου της Βοστώνης σηκώνει για ένα λεπτό τα μάτια του από την οθόνη του υπολογιστή του, όπου ψάχνει να τη βρει περασμένη στη λίστα, όση ώρα της κάνει τις τυπικές ερωτήσεις. Φαίνεται να διστάζει, σαν να μην μπορεί να τοποθετήσει αυτή τη χώρα στον κατάλογο με τα πιθανά άντρα τρομοκρατών. Πού να πέφτει άραγε; Αρκετά νότια; Αρκετά ανατολικά; Οι κάτοικοι πάντως δεν είναι μουσουλμάνοι. Νομίζει... Ρίχνει μια ματιά στο διαβατήριό που έχει μπροστά του, μπας και τον διαφωτίσει. Και μετά εγκαταλείπει την προσπάθεια και στρέφεται και πάλι στον υπολογιστή, συνεχίζοντας τις ερωτήσεις.

«Προορισμός;»

«Αθήνα». Η Ειρήνη ξεφυσάει ανυπόμονα. Προσπαθεί να κρύψει τη δυσαρέσκειά της. Στην Αμερική οι υπάλληλοι ασφαλείας των αεροδρομίων είναι μια κατηγορία που δεν πρέπει να τσατίζεις. Αμέσως μετά τους αστυνομικούς και πριν από τους υπαλλήλους του IRS*. Προσθέτει ξανά: «Στην Ελλάδα».

Ο Ξανθούλης την κοιτάζει συνοφρωμένος. «Το εισιτήριό σας λέει Νέα Υόρκη».

«Θα περάσω τράνζιτ. Ο τελικός προορισμός είναι η Ελλάδα». Ο εκνευρισμός της κερδίζει συνεχώς έδαφος. «Πρώτη φορά μού γίνεται έλεγχος σε εσωτερική πτήση», διαμαρτύρεται.

Ο υπάλληλος δεν της απαντά. Εξακολουθεί, απτόητος, το ψάξιμο στον υπολογιστή του. «Πόσα χρόνια έχετε στις Ηνωμένες Πολιτείες *μίσεξ, μίσεξ...*»

«Ρουσσάκη. Δεκαεννιά». Ο τόνος της είναι πια κοφτός. Σ' εκείνην έτυχε αυτός ο ηλίθιος; «Ακούστε! Σε είκοσι λεπτά φεύγει η πτήση μου. Κι ακόμη δεν έχω περάσει έλεγχο χειραποσκευών».

Το χέρι του έχει σταματήσει να παίζει με το ποντίκι. Σαν να βρήκε αυτό που ήθελε. Όταν την ξανακοιτάζει, είναι εμφανώς μαλακωμένος. Σχεδόν σεβαστικός.

«Εργάζεστε στο Νευρολογικό Ινστιτούτο;»

«Μάλιστα».

Χαμογελαστός και αρκετά εντυπωσιασμένος, της δίνει πίσω το διαβατήριό της. Νιώθει μέχρι και την ανάγκη να απολογηθεί. «Συγγνώμη για την καθυστέρηση, γιατρέ. Τα μέτρα ασφαλείας βλέπετε έχουν γίνει πολύ πιο αυστηρά».

Η Ειρήνη ανοίγει την τσάντα της για να τακτοποιήσει το διαβατήριό, κατανεύοντας μηχανικά. Το ξέρει. Μια χρονιά μόνο έχει περάσει από την επίθεση στους Δίδυμους Πύργους. Το να κάνεις αεροπορικό ταξίδι από ή προς αμερικανικό έδαφος αποτελεί πια μια ατέλειωτη διαδικασία ελέγχων και κόντρα ελέγχων. Ιδίως αν

* Internal Revenue Service, οι φορολογικές υπηρεσίες στις Ηνωμένες Πολιτείες.

είσαι ξένος υπήκοος. Και μελαγχρινός. Τραβώντας το φερμουάρ της, χαμογελάει αφηρημένα. Εκτός αν είσαι γιατρός!

Ο Ξανθούλης έχει αφήσει ολότελα το υπηρεσιακό του τουπέ και δείχνει να θέλει κουβέντα. «Επιστροφή στην πατρίδα, ε; Business or pleasure?*

Η κοπέλα σηκώνει απότομα το κεφάλι. Να μια ερώτηση στην οποία δεν έχει ιδέα τι να απαντήσει. Και που συνοψίζει τέλεια το δίλημά της τον τελευταίο καιρό. «Για δουλειά», λέει απότομα και κάνει να φύγει. Ο νεαρός παίρνει στενοχωρημένο ύφος. Και πιστεύοντας ότι είναι ακόμη θυμωμένη για τον έλεγχο στον οποίο την υπέβαλε, πετάει με την πιο ευγενική φωνή που διαθέτει: «Καλό ταξίδι, γιατρέ!»

Η Ειρήνη απομακρύνεται σκεπτική. Κοντοστέκεται παράλληλα με την ουρά των επιβατών που περιμένουν μπροστά από τα γραφεία του Ξανθούλη και των δύο συναδέλφων του. Οι περισσότεροι με εμφανή αραβική καταγωγή. Κι όλοι με σκούρα χρώματα. Ξετυλίζει αφηρημένα στο δάχτυλό της μια μαύρη μπουκλα που έχει μπλεχτεί στο λουρί της τσάντας της. Μια γυναίκα με σκούρα μαντίλα και καφέ τσαντόρ προσπαθεί να κουμαντάρει ένα ατίθασο πιτσιρίκι που έχει βαρεθεί την αναμονή και κάνει συνεχείς απόπειρες να το σκάσει για να τρέξει στη μεγάλη αίθουσα. Της ρίχνει μια συμπονετική ματιά και σέρνει δυο βήματα ακόμα.

Τόσους μήνες το σκέφτεται. Και το αποφάσισε. Πάει πια. Κι όμως... Ξάφνου μια τρομερή απροθυμία την κυριεύει. Και σχεδόν εύχεται ο Ξανθούλης να την είχε καθυστερήσει λίγο ακόμα, να μην προλάβαινε την πτήση, να ανέβαλλε κι αυτή τη φορά την επιστροφή στην Κρήτη.

Από το παράθυρό του, τα Λευκά Όρη δεσπόζουν στο τοπίο. Ο Πέτρος ανασαίνει βαθιά τον καθαρό αέρα τεντώνοντας το στέρνο του. Το ψηλό κορμί του ξεχειλίζει από υγεία. Πάνω στη στα-

* «Για δουλειά ή διασκέδαση;»

ρένια επιδερμίδα του και στα μαύρα κοντοκουρεμένα μαλλιά του, λαμπυρίζουν σταγόνες νερού από το πρωινό του λουτρό. Κοιτάζει με εμφανή ευχαρίστηση την εικόνα που δε θα βαρεθεί ποτέ να βλέπει. Οι χιονισμένες κορφές, ο σπιβαρός όγκος, τα πράσινα και καφετιά κύματα που απλώνονται μπροστά του στις πλέον απίθανες αποχρώσεις. Ασφάλεια! Μόνο αυτή η λέξη ταιριάζει να περιγράψει αυτό που νιώθει αντικρίζοντας τον τόπο του. Σαν να πατάει γερά κάπου.

Στ' αυτιά του φτάνει η φωνή της ανιψιάς του, της Φιλιάς. Το δωμάτιό της είναι ακριβώς κάτω από το δικό του. Με κάποιον μιλάει στο τηλέφωνο και τιτιβίζει χαρούμενα. Μάλλον καμιά φιλενάδα της. Κάτι θα κουτσομπολεύουν για το γάμο. Τους καλεσμένους, το νυφικό. Το βάρος των προετοιμασιών το έχει αφήσει ολόκληρο πάνω στη μάνα της και τη γιαγιά της. Εκείνη απλώς περιφέρεται αεικίνητη, με το αιώνιο γέλιο της, να τοιμπήσει ένα καλιτσούνι απ' αυτά που ετοιμάζουν για το τραπέζι, να πετάξει ένα πείραγμα, να κοιτάξει παρακλητικά τον παππού της για ακόμα μία χάρη. «Παππούλη μου! Παππουδάκο μου! Ένα άτομο ακόμα. Παλιά μου συμμαθήτριά είναι, αλλά σπουδάζει στην Αθήνα. Και δεν ήξερα ότι θα έμενε μέχρι τέλη Σεπτεμβρη στην Κρήτη. Ε, παππούλη μου; Ένα άτομο ακόμα. Τι σημαίνει ένα άτομο παραπάνω σε μια ακρόιτσα;»

Κανένας δεν μπορεί να της αρνηθεί τίποτα. Έπιανε ξανά η μάνα της το πλάνο με τα τραπέζια και προσπαθούσε να χωρέσει την καινούργια προσκεκλημένη.

Ο Πέτρος χαμογελάει με επιείκεια. Είκοσι ενός χρόνων είναι μόνο η Φιλιά. Κι αν συχνά έχει παιδιαστική συμπεριφορά, παιδί είναι ακόμη.

Κατεβαίνοντας τις σκάλες, πετυχαίνει τη μητέρα του και την αδελφή του τη Χαρά να τακτοποιούν τα καλάθια με τις μπομπονιέρες. Η Χαρά σηκώνει το κεφάλι της και του χαμογελάει. «Καλημέρα! Να σου κάνω καφέ;»

«Μπα! Έχω αργήσει. Θα πω στη δουλειά. Ο θεός έφυγε;»

«Από ώρα».

Γέλια ακούγονται στο βάθος και από το διάδρομο εμφανί-

ζεται η Φιλιώ να σπρώχνει, κρατώντας τον από τους ώμους, τον Μάνθο, τον μικρότερο θείο της. Αυτός τάχα μου διαμαρτύρεται. «Σιγά, βρε μουρλοκομείο! Θα τσακιστούμε. Σιγά!»

Η Φιλιώ, απτόητη, τον πιέζει να πάει πιο γρήγορα. Σωριάζονται, λαχανιασμένοι και ξεκαρδισμένοι, στον καναπέ. Ο Πέτρος γελάει κι αυτός.

«Ήθελα να ΄ξερα, τι σπίτι θ' ανοίξεις; Σαν να μου φαίνεται πως ο Βλάσης πρέπει να σ' τα σφίξει λίγο τα λουριά».

Η Φιλιώ τού βγάζει κοροϊδευτικά τη γλώσσα και σηκώνεται, τακτοποιώντας τα ρούχα της. «Με πετάς μέχρι την πλατεία; Θέλω να περάσω από της Παυλίνας».

«Δυο βήματα και δεν μπορείς να περπατήσεις;»

Το κορίτσι τού ξαναβγάζει τη γλώσσα και προχωράει προς την πόρτα. Ο Πέτρος την ακολουθεί.

«Να προσέχετε».

Η φωνή της μητέρας του έρχεται αυστηρή, ξερή, σαν να προμηνύει κάτι κακό. Το γέλιο του Μάνθου, που είναι ακόμη πεσμένος στον καναπέ, κόβεται μαχαίρι. Κι η Χαρά αφήνει θορυβημένη την μπομπονιέρα που κρατάει. Το βλέμμα του Πέτρου σκοτεινιάζει.

«Ίντα να προσέχουμε, μάνα;»

Η Αρετή τον καρφώνει με δυο μάτια που λάμπουν. Μια λάμψη που σε παγώνει. «Ποτέ δεν ξέρεις με δαύτους. Σ' τη φέρνουν εκεί που δεν το περιμένεις. Στη χαρά σου. Άσε που σε λίγες βδομάδες βγαίνει ο καταραμένος από τη φυλακή. Να προσέχετε».

Ο γιος της περνάει αμίλητος έξω. Τα χαρακτηριστικά του έχουν σφιχτεί. Κι όλη η καλή του διάθεση εξαφανίστηκε μεμάς. Ξεκλειδώνει το τζιπ του και η Φιλιώ παίρνει θέση δίπλα του. Φαίνεται προβληματισμένη.

«Λες να έχουμε πάλι ντράβαλα, Πέτρο; Όταν αποφυλακιστεί ο Λευτέρης ο Ρουσσάκης;»

Η φωνή της φανερώνει έντονη ανησυχία. Ο θείος της της χαμογελάει καθησυχαστικά. Τα χέρια του όμως εξακολουθούν να σφιγγουν το τιμόνι. «Πράμα δε θα συμβεί. Εσύ να κοιτάς μόνο το γάμο σου. Και την ευτυχία που σε περιμένει».

Σωπαίνουν. Και σε λίγο το κορίτσι ξαναμιλάει. «Όλο το βράδυ, ο Μάνθος δεν ησύχασε. Τον άκουγα που στριφογυρνούσε στο κρεβάτι του».

Το αμάξι φρενάρει απότομα. Ο Πέτρος την κοιτάζει θορυβημένος. «Καμιά κρίση πάλι;»

«Μάλλον».

Το πρόσωπό του σκοτεινιάζει περισσότερο. «Τους το χρωστάμε κι αυτό», μουρμουρίζει.

«Έχει καθυστερήσει πολύ να πάει στο γιατρό του», συνεχίζει η Φιλιώ.

«Δεν έκλεισε ραντεβού αυτόν το μήνα;»

«Όχι».

«Καλά». Ο θεός της μιλάει αποφασιστικά. «Να περάσει ο γάμος σου και θα τον πάω εγώ σηκωτό».

Φτάνοντας στην πλατεία, η Φιλιώ ανοίγει την πόρτα, του σκάει ένα φιλί κι απομακρύνεται τρεχάτη. Από το καφενείο, δυο άντρες τον φωνάζουν.

«Ε, Πέτρο! Ε, μωρέ Πέτρο. Κόπιασε να σε τρατάρουμε έναν καφέ».

«Έχω αργήσει. Έπρεπε ήδη να είμαι στα Χανιά». Κατεβαίνει ωστόσο και πλησιάζει για να τους χαιρετήσει. Ο παπάς του χωριού, ένας ρωμαλέος πενηντάρης με κοντή γενειάδα και έξυπνο βλέμμα, που κάθεται σ' ένα γειτονικό τραπέζι, τον ρωτάει: «Όλα έτοιμα για τις χαρές της Φιλιώς το Σάββατο;»

«Φαντάζομαι. Τόση δουλειά που έχουν ρίξει η μάνα μου και η Χαρά».

«Άντε! Και στα δικά σου».

Ο άντρας γελάει κεφάτα. «Έχω χρόνο, μωρέ. Από τώρα πάτε να με σκλαβώσετε;»

Ένας θαμώνας ακολουθεί με το βλέμμα του τη Φιλιώ που χάνεται στην άκρη του δρόμου. «Ωραία κοπέλα η ανιψιά σου. Η ομορφότερη του χωριού».

Οι υπόλοιποι κατανεύουν χαμογελώντας. Μόνο ένας γέρος, στην άκρη του μαγαζιού, λέει σιγανά, σαν να μουρμουράει στον

ίδιο του τον εαυτό: «Καλή, δε λέω, αλλά τι τα θέλετε; Το χωριό μας μια ωραία είχε βγάλει. Την Ειρήνη τη Ρουσσάκη».

Ο Πέτρος τινάζεται. Μερικοί δαγκώνονται και του ρίχνουν πλάγια βλέμματα. Οι περισσότεροι όμως δείχνουν να βρίσκουν φοβερά ενδιαφέρον το θέμα που ξαφνικά έσκασε στην τεμπέλικη ατμόσφαιρα του πρωινού τους.

«Ίντα να γίνεται άραγε αυτή;»

«Ποιος ξέρει; Την κατάπιε η Αμερική. Λένε ότι τα έσπασε και με την οικογένειά της».

Ο παπάς αφήνει με θόρυβο το φλιτζάνι του στο τραπέζι. «Τα κουτσομπολιά του ενός και του άλλου ακούτε, μωρέ;»

«Αλήθεια πρέπει να είναι, παπα-Στέργιε. Τόσα χρόνια δεν πάτησε στο χωριό».

«Ούτε στη δίκη του αδελφού της φάνηκε».

«Λένε όμως ότι μιλάει με τον πατέρα της και τ' αδέρφια της. Και πριν από χρόνια ο ξάδελφός της ο Νικόλας πήγε και την είδε στην Αμερική. Μωρέ παπά! Αλήθεια ότι εκεί είναι μεγάλη και τρανή;»

Ο παπα-Στέργιος ξεφυσάει ανυπόμονα. Κοιτάζει τον Πέτρο που στέκει ακίνητος, με βλοσυρό ύφος. «Πού να ξέρω εγώ, πανάθεμά σας, που τις δικές σας δουλειές δεν κοιτάτε παρά τι κάνει ο ένας και ο άλλος;»

Οι κουτσομπολήδες δεν πτοούνται από το θυμό του.

«Πάντως λένε ότι δεν έχει παντρευτεί. Τέτοια κοπέλα! Χαράμι πήγε».

Ο Πέτρος, αμίλητος, σηκώνεται και φεύγει. Σκαρφαλώνει στη θέση του οδηγού αλλά δε βάζει αμέσως μπρος. Αχ, αυτές οι άτιμες οι εικόνες! Πότε στα κομμάτια θα σβηστούν επιτέλους από το μυαλό του;... Ένα γάργαρο γέλιο, μια επιδερμίδα λευκή σαν το γάλα, κατάμαυρα μαλλιά πάνω σ' ένα άσπρο φουστάνι, δυο μάτια σκέτο κάρβουνο... Το ομορφότερο κορίτσι του χωριού... Το σαγόνι του σχεδόν πονάει από το σφίξιμο των δοντιών του, καθώς γκαζώνει και ξεκινάει με φόρα.

Ο Λευτέρης καπνίζει ξαπλωμένος στο κελί του. Το επάνω κρεβάτι της κουκέτας τραντάζεται καθώς ο Φάνης πηδάει κάτω. Πλησιάζει ένα παλαικό κασετόφωνο και βάζει μια στραπατσασορισμένη κασέτα. Η φωνή του Παύλου Σιδηρόπουλου ακούγεται μέσα από γρατζουνίσματα και βόμβους. «*Είναι μέρες που πατάω γερά, είναι μέρες που το νιώθω πως πεθαίνω...*»

Ο Λευτέρης στραβομουτσουιάζει. Ανασηκώνεται στους αγκώνες του. «*Πάλι αυτόν το μαλλιά, βρε Φάνη; Αμάν! Μου 'χεις πρήξει τ' αρχίδια με δαύτον!*»

Ο Φάνης κουνάει το κεφάλι του δεξιά κι αριστερά στο ρυθμό της μουσικής. «*Ούτε ξέρεις τι σου γίνεται. Ξενέρωτε! Μαυροπουκαμισά! Απολίθωμα!*»

Το μάτι του νεαρού άντρα γυαλίζει επικίνδυνα. «*Βάλε σου λέω το "Μπήκαν στην πόλη οι οχτροί"!*»

«*Σιγά μη βάλω και το "Ιτιά, ιτιά λουλουδιασμένη"!*»

Ο Λευτέρης ακουμπάει πάλι το κεφάλι του στο μαξιλάρι. «*Έχε χάρη που δε χτυπάω πρεζόνια. Και που θέλω να βγω καμιά ώρα από δω μέσα γιατί με χρειάζονται οι δικοί μου.*»

«*Να σε χώσουν ξανά στις περίεργες ιστορίες σας; Άντε, βρε κολλημένη. Που σε σέρνουν από τη μύτη τα σόγια σου. Που έχεις μείνει εκατό χρόνια πίσω.* Τεντώνεται να φτάσει το κρεβάτι του και τραβάει κάτω από το στρώμα μια σακούλα. Ψαχουλεύει το περιεχόμενό της και ξεκινάει να στρίψει τσιγάρο.

«*Θα σε κατασπρέψει αυτό, ρε Φάνη!*»

«*Τον κατεστραμμένο; Το χορταράκι;*» Γονατίζει δίπλα του και σηκώνει το μανίκι του για να του δείξει τα σημάδια. «*Άσε μας, ρε Λευτέρη!*»

Καπνίζουν κι οι δύο σιωπηλοί, ο καθένας το δικό του. Η γρατζουνισμένη φωνή του Σιδηρόπουλου εξακολουθεί ν' ακούγεται. «*Το ξέρω, γκόμενα εσύ με τ' άγριο ύφος, μετράς γι' αδυναμία την ηδονή...*»

«*Θυμάσαι, μωρέ Λευτέρη, πώς είναι οι γυναίκες; Εγώ, τόσο καιρό εδώ μέσα, κοντεύω να το ξεχάσω.*»

Εκείνος χαμογελάει σατανικά. «*Αν θυμάμαι λέει! Βγάλε απ' έξω*

τις αδελφές μου και τη συγχωρεμένη τη μάνα μου, πουτάνες όλες τους! Εκτός από τις δηλωμένες».

«Μπαίνοντας σου 'σβησε το φως κι έτσι βροθήκατε γυμνοί, κι εσύ κι αυτός. Δεν το περιμένεις, το ξέρω, σ' έγδυσε με το ζόρι...»

Ο Φάνης μερακλώνει. «Πες τα, Παυλάρα!»

Ο φύλακας πλησιάζει το κελί τους και χτυπάει το σίδερο της πόρτας. «Ρουσσάκης! Επισκεπήριο».

Ο Λευτέρης πατάει το τσιγάρο να σβήσει και σηκώνεται. Τακτικός όπως κάθε βδομάδα ο Νικόλας. Να του πει και τα νέα του χωριού, τι κάνει ο πατέρας του, η Κατερίνα, το παιδί, αν έστειλε κανένα νέο η Ειρήνη που έχει καταντήσει ακριβοθώρητη. Του έλειψε η οικογένειά του. Απόφασή του βέβαια ήτανε. Κι όταν τον πρωτοπήγαν στην Κέρκυρα κι όταν αργότερα οι δικοί του έβαλαν μέσον για να τον μεταφέρουν στην Αλικαρνασσό, δεν ήθελε επισκέψεις. Τον πλήγωνε στην περηφάνια του να τον δουν ο πατέρας του κι η αδελφή του πίσω από τα σίδερα. Ο Νικόλας ήταν άλλο πράγμα. Καταλάβαινε ο ξάδελφός του, δεν τον τάραζε στις ερωτήσεις αν ήταν καλά, αν έτρωγε, γιατί αδυνάτισε. Όπως θα έκανε η Κατερίνα, η μεγάλη του αδελφή. Άσε που κάποιος έπρεπε να λειτουργεί ως σύνδεσμός του με τον έξω κόσμο. Να του μεταφέρει τα νέα, να σχεδιάζουν την επόμενη μέρα της αποφυλάκισής του, τώρα που πια πλησίαζε. Ο πατέρας του αφήφησε την επιθυμία του δυο φορές. Μια στην Κέρκυρα και μια στις αρχές που τον μετέφεραν στην Κρήτη. Είδε το πρόσωπο του Λευτέρη που συνοφρυώθηκε. «Μην ξανάρθεις, πατέρα. Δε θέλω να σε βλέπω εδώ μέσα». Το κατάλαβε. Μιλούσανε στο τηλέφωνο δυο φορές τη βδομάδα. Η Κατερίνα ούτε που διανοήθηκε να πάρει πρωτοβουλία, να παρακούσει τους άντρες της οικογένειας και τις προσταγές τους. Ετοίμαζε με φροντίδα δέματα ολόκληρα με ρούχα και φαγητά που του κουβαλούσε κάθε Τετάρτη ο Νικόλας.

Η Ειρήνη...

Η καρδιά του σφίγγεται κάθε φορά που σκέφτεται τη δίδυμη αδελφή του. Από τότε που έγινε το κακό και τη διώξανε στην Αμερική, μαύρη πέτρα έριξε πίσω της. Λιγούστα τα γραμμιάτά της, λι-

γούσά και τα τηλεφωνήματά της. Προχωράει τη ζωή της εκεί. Του λείπει, του λείπει αβάσταχτα. Αλλά κάνει την καρδιά του πέτρα. Βαθαίνει κι αυτός με τη σιωπή του το χάσμα που μεγαλώνει ανάμεσα σ' αυτήν και τους υπόλοιπους Ρουσσάκηδες τόσα χρόνια. Έτσι πρέπει να γίνει! Να είναι κάποιος μακριά, απαλλαγμένος.

Χαμογελάει πικρά. Εδώ υπάρχει δουλειά να γίνει. Και πρώτα πρώτα να πληρώσουν αυτοί που τον χώσανε μέσα.

«Πιο γρήγορα! Πιο γρήγορα!» Το κοριτσάκι ξεφωνίζει χαρούμενο καθώς η Φιλιώ το κρατάει από τα χέρια και το γυρίζει σβούρα.

«Φτάνει! Θα ζαλιστείτε». Η Παυλίνα προβάλλει στην αυλή, κρατώντας δυο ποτήρια με παγωμένο καφέ. «Φτάνει, είπα! Σοφία! Την κούρασες τη Φιλιώ».

Η σβούρα σταματάει καθώς τα δύο κορίτσια, το μικρό και το μεγάλο, πέφτουν αποκαμωμένα στο χορτάρι. Το παιδί την αγκαλιάζει από το λαιμό και σφίγγεται πάνω της.

«Φιλιώ μου! Φιλιώ! Τι ωραίο που είναι το όνομά σου».

Η Παυλίνα πλησιάζει κι εκείνη. «Πώς έγινες έτσι;» μαλώνει τη μικρή της αδελφή. «Γεμάτη χώματα. Και σε λίγο πρέπει να φύγεις για τ' αγγλικά σου. Έλα λίγο να σε συγυρίσω».

Την πιάνει από το χέρι και τη σηκώνει. Η οχτάχρονη Σοφία κοιτάζει ακόμη με λατρεία τη Φιλιώ. Και η Παυλίνα στρέφεται προς το μέρος της, χαμογελώντας απολογητικά. «Θα με συγχωρήσεις λίγο; Δε θ' αργήσω. Ξεκίνα εσύ να πίνεις τον καφέ κι έφτασα».

«Μη βιάζεσαι. Έχω χρόνο».

Κάθεται στην καρέκλα κάτω από την κληματαριά και δροσίζει τα χέρια της σφίγγοντας το ποτήρι. «Φιλιώ μου! Φιλιώ! Τι ωραίο που είναι το όνομά σου». Το στόμα της στραβώνει σ' ένα χαμόγελο που κρύβει μια δόση πίκρας. Κανένας πια δε θυμάται ότι δεν τη βαπτίσανε Φιλιώ. Μέχρι και η ίδια κοντεύει να το ξεχάσει. Φιλομήλα ήθελε να τη βγάλει ο πατέρας της. Ήταν δάσκαλος και του άρεσαν τ' αρχαία ονόματα. Καθόλου δεν αποθαρρύνθηκε από την ιστορία που κουβαλούσε η Φιλομήλα της μυθολογίας.

Που τη βίασε ο γαμπρός της και της έκοψε τη γλώσσα για να μην τον μαρτυρήσει. Αυτή όμως βρήκε τον τρόπο να ειδοποιήσει την αδελφή της, υφαίνοντας τις σκηνές του βιασμού της στον αργαλειό. Κι όταν οι δυο αδελφές αποφάσισαν να εκδικηθούν το βιαστή σκοτώνοντας το γιο του κι έφυγαν για να γλιτώσουν, οι θεοί τις λυπήθηκαν και τις μεταμόρφωσαν σε πουλιά. Τη Φιλομήλα σε χελιδόνη και την Πρόκνη σε αηδόνη.

Δεν τον τρώμαξε ο μύθος τον πατέρα της. Ποιο αρχαίο όνομα εξάλλου κουβαλούσε χαρούμενη ιστορία; Όλα με σκοτωμούς, προδοσίες, εκδικήσεις. Επέμενε λοιπόν ο Μάκης ο Λορεντζάτος και την έβγαλε Φιλομήλα την κόρη του. Το δέχτηκε το σόι της γυναίκας του. Θα προτιμούσε βέβαια η πεθερά του να πούνε Αρετή την πρώτη της εγγόνα αλλά υποχώρησε, αναγνωρίζοντας το δικαίωμα του άντρα ν' αποφασίζει για τα ονόματα των παιδιών του. Εξάλλου, δυο γιους είχε ήδη παντρεμένους, άλλους δυο ν' ακολουθούν. Πίστευε ότι δε θα προλάβαινε να μετράει τις Αρετές ανάμεσα στα εγγόνια της. Ποιος το περίμενε, όταν γεννήθηκε, ότι, είκοσι ένα χρόνια μετά, η Φιλιώ θα παρέμενε το μοναδικό εγγόνι της οικογένειας και πως δύο από τους τέσσερις θείους της δε θα ζούσαν;

Ακόμα και τότε όμως, την εποχή προτού συμβεί το κακό, η γιαγιά της πολέμησε ύπουλα τις τάσεις ανεξαρτησίας του γαμπρού της. Δεν τη φώναξε ποτέ Φιλομήλα την εγγόνα της. Από την πρώτη μέρα την είπε Φιλιώ, τάχα μου χαϊδευτικά, τάχα μου ότι ολόκληρο το όνομα ήταν μεγάλο και δύσκολο. Ακολουθήσαν και οι υπόλοιποι. Παππούς, θείοι, η ίδια της η μάνα. Το Φιλιώ το ξέρανε, ήτανε όνομα που είχαν ακούσει, που τους φαινόταν γνώριμο και κοντινό. Το Φιλομήλα... τρέχα γύρευε.

Δεν έδωσε άλλη μάχη με το σόι της γυναίκας του ο Μάκης. Μόνο που ταχτάριζε την κόρη του στην αγκαλιά του και τη φώναζε «χελιδονάκι μου». Ήρεμος άνθρωπος, γελαστός, κατάλαβε ότι είχε βρεθεί ανάμεσα σε σκληρούς ανθρώπους, με άγρια κληρονομιά. Όπως σκληρός ήταν ο τόπος όπου τον είχαν διορίσει, τόσο σκληρός όσο και όμορφος. Κατά βάθος δεν του ταίρια-

ζε. Έλα όμως που κεραινοβολήθηκε με το που έφτασε, νέος δάσκαλος, στο χωριό, από τη μελαγχολική ομορφιά της Χαράς της Ορφανού! Μίλησε στην καρδιά του αυτό το δεκαοχτάχρονο κορίτσι, το τόσο σιωπηλό, με τα πελώρια καστανά μάτια. Ντροπαλός ο Μάκης, ντροπαλή κι η κοπέλα, πέρασαν μήνες με βλέμματα και κρυφοκοκκινίσματα μέχρι να μαζέψει τα κουράγια του και να πάει να βρει τον πατέρα της. Για να έχει τη Χαρούλα του δέχτηκε να μπει στη φωλιά του λύκου, στην οικογένεια με την αιώνια έχθρα. Εξάλλου και οι δικοί της, για να μην κακοκαρδίσουν το κορίτσι τους, έκαναν παραχώρηση και τον δεχτήκανε για γαμπρό. Φτωχός αυτός, ενώ η δική τους περιουσία ήταν από τις μεγαλύτερες του νομού και, κυρίως, όχι Κρητικός.

Πίστευε ο Μάκης ότι ο χρόνος ήταν με το μέρος του. Και περιμένε να περάσει ο καιρός, να μαζέψει τα μόρια που χρειαζόταν για να ζητήσει διορισμό στον τόπο του, να πάρει τη Χαρούλα του και το χελιδονάκι του και να γυρίσουν στην Κεφαλονιά.

Δεν πρόλαβε. Η Φιλιά ήταν μόλις ενός έτους όταν έγινε το κακό. Τότε που το μίσος ανάμεσα στους Ρουσάκηδες και τους Ορφανούς έπαψε να είναι παλιά ιστορία, πρόσωπα που απλώς γυρνούσαν από την άλλη μεριά όποτε διασταυρώνονταν στους δρόμους του χωριού. Τότε που τα όπλα βγήκαν από τα ντουλάπια και οι κηδείες ξεκίνησαν.

Η κοπέλα σμίγει τα φρύδια της θυμωμένη. Κι όλα αυτά γιατί; Για τον πιο γελοίο λόγο που μπορεί να φανταστεί άνθρωπος. Γιατί ο μεγάλος γιος του Μανώλη του Ρουσάκη, ο Μίνως, παντρεμένος κι αυτός, τα έφτιαξε με τη γυναίκα του μεγάλου της θείου, του Χρόνη. Κι ένα πρωινό, είκοσι χρόνια πριν, ο Χρόνης βρέθηκε σκοτωμένος στο δρόμο που οδηγούσε στο αμπέλι τους.

Κανείς δεν ξαναείδε τον Μίνω, που τον φυγάδευσαν οι δικοί του άρον άρον για ν' αποφύγει τη σύλληψη ή, ακόμα χειρότερα, την εκδίκηση. Κανείς δεν ξαναείδε ούτε τη γυναίκα του θείου της, τη Φωτεινή, που έφυγε τρέχοντας από το χωριό, με τα ουρλιαχτά και τις κατάρρες της πεθεράς της να τη συνοδεύουν. Οι δικοί της την αποκήρυξαν, της έκλεισαν την πόρτα. Και η Φωτεινή

εγκατέλειψε για πάντα την Κρήτη, χάθηκε σε κάποια γωνιά της χώρας, ίσως και του εξωτερικού.

Η παλιά βεντέτα όμως, η ξεχασμένη τόσες δεκαετίες, φούντωσε. Κι όταν, ένα χρόνο μετά, οι δυο αρχηγοί των εμπλεκόμενων οικογενειών, ο Μανώλης ο Ρουσσάκης κι ο Ντίνος ο Ορφανός, ο παππούς της, αποφάσισαν πως φτάνει πια, έπρεπε να τραβήξουν μια γραμμή τέλους για να σώσουν ό,τι απέμεινε από τα παιδιά τους και τους ανθρώπους τους, η γιαγιά της θρηνούσε δυο γιους, τον αδικοσκοτωμένο Χρόνη και τον δευτερότοκο Στέλιο. Κι η μητέρα της βρέθηκε χήρα στα είκοσι τέσσερά της. Ένα βράδυ του καλοκαιριού του 1983, κάποιοι παραφύλαξαν τον γελαστό Μάκη, μόνο και μόνο επειδή ήταν γαμπρός του Ορφανού.

Η Φιλιά σηκώνεται από την καρέκλα και πλησιάζει τη μεγάλη μουσμουλιά στο κέντρο της αυλής. Ακουμπάει στον κορμό της και κλείνει τα μάτια. Τι κάθεται και θυμάται τώρα; Τρεις μέρες πριν από το γάμο της; Αυτή όμως η ανησυχία τη συνοδεύει όσο θυμάται τον εαυτό της. Της αγκυλώνει την καρδιά κάθε φορά που βλέπει τα μαύρα φορέματα της γιαγιάς της και της μάνας της, το σκαμμένο από τον πόνο και την οργή πρόσωπο του παππού της. Μερικές φορές της έρχεται τρέλα, θέλει να φύγει, να πάει στους συγγενείς του πατέρα της στο Αργουστόλι. Ή ακόμα πιο μακριά. Δε γίνεται όμως. Η οικογένεια απλώνεται σαν κλώσα πάνω της, την κρύβει κάτω από τις φτερούγες της. Αγάπη, χρέος, ενοχή. Όλα ανακατεύονται και τους κρατάνε δεμένους εκεί, στο χωριό και στο σπίτι των παππούδων.

Το κοιτάει αυτό το σπίτι μερικές φορές και σφίγγεται η καρδιά της. Βαρύ, πέτρινο, δίπατο, με την ψηλή μάντρα γύρω του να κρύβει τους ανθρώπους που ζούνε μέσα του. Είναι τέτοιος ο ίσκιος του τοίχου, που λουλούδια δεν καταφέρνουν να φτουρήσουν στον μεγάλο κήπο γύρω από το σπίτι. Τους λείπει το φως. Μόνο δέντρα υπάρχουν. Ορθώνονται κι αυτά σοβαρά, μονοκόμματα, όπως τα ντουβάρια. Μαρτυρούν με τα χρόνια τους πόσο πίσω πάει η οικογένεια των Ορφανών. Πόσο πίσω πάνε κι οι αλυσίδες τους...

Το συζητάει καμιά φορά με τον Μάνθο, το στερνοπαίδι της

γιαγιάς. Μόλις πέντε χρόνια μεγαλύτερός της είναι ο Μάνθος και τα δυο παιδιά, θείος κι ανιψιά, μεγάλωσαν μαζί σαν αδέρφια. Μικρότερος κι αγαπημένος γιος της Αρετής, δυσανασχετεί κάτω από την παθιασμένη αδυναμία που του δείχνει. Κι ονειρεύεται να πάει στην Αθήνα, ν' ασχοληθεί με τη μουσική. Η κιθάρα είναι το κρυφό του μεράκι. Ο γιος του Ορφανού μουσικάντης; Όσες φορές ανακινήθηκε το θέμα από το θείο της, δειλά και διερευνητικά, συνάντησε την καθαρή άρνηση των γονιών του, τη σιωπηλή αλλά διόλου ενθαρρυντική στάση των αδελφών του, του Πέτρου και της Χαράς. Και παραμένει ο Μάνθος στην οικογενειακή εταιρεία παραγωγής και εμπορίας γαλακτοκομικών προϊόντων, αναμενόμενη εξέλιξη των πατρογονικών κοπαδιών και βοσκοτοπιών που βοήθησαν τους Ορφανούς για πάνω από έναν αιώνα να φτιάξουν την περιουσία τους. Κάποιες φορές, όταν το μεράκι μέσα του φουντώνει, εξαφανίζεται για δυο μέρες, πάει στο Ηράκλειο, χάνεται σε κάτι μπαρ όπου παίζουν ζωντανά διάφορα συγκροτήματα. Πολλούς τους γνωρίζει, είναι φίλοι του, συχνά τον αφήνουν ν' ανέβει κι αυτός στη σκηνή για ένα δυο κομμάτια. Ξεσπάει λοιπόν στην κιθάρα του μέχρι το πρωί, γαληνεύει με τα χειροκροτήματα του κόσμου. Και μετά, σηκώνει κάποιο από τα πολλά τηλέφωνα που κάνει η μάνα του, όταν αργεί να επιστρέψει. Πού είναι, τι κάνει, δεν τη λυπάται που δεν έχει κλείσει μάτι από την αγωνία της; Σκύβει το κεφάλι ο Μάνθος, βάζει την κιθάρα του στη θήκη της και γυρνάει πάλι στο σπίτι.

Όσο για την ίδια... Παντρεύεται τον Βλάση, τι άλλο περισσότερο; Από διπλανό χωριό, οι γονείς του, συγχωρεμένοι τώρα πια, ήξεραν τους παππούδες της όλη τους τη ζωή. Τρία χρόνια τα 'χουνε. Από τα δεκαοχτώ της. Ο πρώτος που γνώρισε. Ο μόνος που γνώρισε. Κι ο Βλάσης είναι ενθουσιασμένος που μπαίνει στο σόι των Ορφανών, με τον πλούτο και το κύρος που έχει στην περιοχή. Τον βλέπει κάποια βράδια η Φιλιά πώς λάμπει το πρόσωπό του όταν μιλάει με τους δικούς της, πόσο απολαμβάνει να τον δέχονται ως μέλος τους, παιδί τους, και ανατριχιάζει. Το καταλαβαίνει ότι, με την ορφάνια του, του έλειψε η αίσθηση της οικο-

γένειας. Και, ας το παραδεχτεί, της είναι βολική η στάση του αρραβωνιαστικού της, της επιτρέπει να παραμείνει κάτω από την κλώσα με τα βαριά φτερά.

Η φωνή της Παυλίνας τη βγάζει από τις σκέψεις της. «Τι έγινε; Βαρέθηκες;»

«Όχι. Κάτι σκεφτόμουν».

Επιστρέφει στην καρέκλα και πίνει άλλη μια γουλιά από τον καφέ της. Η φίλη της ανακατεύει τον δικό της με το καλαμάκι. «Πώς νιώθεις;»

«Πώς να νιώθω δηλαδή;»

«Για το Σάββατο λέω, δεν ανυπομονείς;»

Ανασηκώνει τους ώμους της αδιάφορα. «Τι να ανυπομονώ; Ένα γλέντι θα γίνει».

«Μα δεν είναι μόνο το γλέντι. Μετά θα ξεκινήσετε τη δική σας ζωή με τον Βλάση. Αντρόγυνο». Κάνει μια παύση, όλο νόημα.

Η Φιλιά χαμογελάει πονηρά. «Αν νομίζεις ότι περιμέναμε το στεφάνι για να γίνουμε αντρόγυνο...» Τη βλέπει που κοκκινίζει και βάζει τα γέλια. Αλλάζει κουβέντα. «Εσένα σε περιμένω από τις τέσσερις. Θα γίνει νταβαντούρι στο ντύσιμο. Ξέρεις τώρα. Έχει πει ο Πέτρος να έρθουν λυράρηδες. Θα κερνάει κι ο παππούς ρακές τον κόσμο».

«Θα είμαι εκεί πρώτη πρώτη», υπόσχεται η Παυλίνα. Διστάζει λίγο και μετά το ξεστομίζει: «Ο Μάνθος τι κάνει;»

Η Φιλιά την κοιτάζει με απορία. «Δε μιλάτε;»

Η άλλη παίρνει στενοχωρημένο ύφος. «Έχει να πάρει μέρες. Και τόσο απότομος που ήταν την τελευταία φορά, δεν τολμάω ούτε εγώ».

Το κορίτσι βαριαναστενάζει και καρφώνει το βλέμμα στον τοίχο της αυλής. Δίκιο έχει ο Πέτρος. Τους το χρωστάνε κι αυτό των Ρουσσάκηδων. Εφτά χρόνια πριν η αστυνομία στρίμωξε το γιο του Μανώλη, τον Λευτέρη. Ατίθασος χαρακτήρας ο Λευτέρης. Μέχρι και τον πατέρα του με δυσκολία τον άκουγε. Κι όλο σε φασαρίες έμπλεκε. Κάποιος τον κάρφωσε για παράνομες συναλλαγές με κάτι Ρουμάνους στο Ηράκλειο. Όπλα. Τους στήσανε καρτέρι

στον τόπο που θα γινόταν η παράδοση. Οι περισσότεροι, ανάμεσα τους κι ο Λευτέρης, πιάστηκαν επ' αυτοφώρω. Αυτός που δεν ήταν μαζί τους και κατάφερε να ξεφύγει ήταν ένας δεύτερος ξάδελφος του Λευτέρη, ο Ευτύχης ο Ρουσσάκης. Ακόμα πιο τρελός, ακόμα πιο φασαριόζος. Όταν κατάλαβε ότι συνέλαβαν τους δικούς του, φρένιασε. Οδηγώντας σαν παλαβός, έτρεξε κατευθείαν στο χωριό. Είχε λυσοάξει. Το είχε σίγουρο ότι οι Ορφανοί τούς δώσανε στους μπάτσους. Με το όπλο στο χέρι όρμησε στο σπίτι τους. Για καλή τους τύχη, οι περισσότεροι λείπανε. Μέχρι και η γιαγιά της με τη μάνα της, που σπανίως ξεκουνάγανε, συμπτωματικά εκείνο το απόγευμα είχαν πάει στο νεκροταφείο. Για κακή του τύχη, ήταν μέσα ο Μάνθος, παλικαράκι δεκαεννέα χρόνων, που βούτηξε τρέμοντας κάτω από το μεγάλο τραπέζι της κουζίνας. Ο Ευτύχης πυροβολούσε στους τοίχους, φώναζε σαν δαιμονισμένος. Μόνο όταν άκουσε τις φωνές των γειτόνων που κατέφτασαν από τη φασαρία, έφυγε τρέχοντας, χωρίς να καταφέρει κανένας να τον συγκρατήσει. Και χωρίς να προυπαθήσουν κιόλας, εδώ που τα λέμε. Ποιος είναι τόσο τρελός ώστε να τα βάλει μ' έναν οπλισμένο που είναι χωμένος στα ναρκωτικά από τα δεκαπέντε του και κυκλοφορεί μονίμως φτιαγμένος;

Ο Ευτύχης εξαφανίστηκε στα βουνά. Τον κρύψανε οι Ρουσσάκηδες. Ο Λευτέρης όμως δικάστηκε. Εφτά χρόνια έφαγε. Έπεσε σε πρόεδρο αυστηρό, όχι ντόπιο, που είχε βαρεθεί τους τσαμπουκάδες των Κρητικών και κοπανούσε τις ανώτερες ποινές. Δεν αρκέστηκε στην παράνομη οπλοφορία και οπλοχρησία και στην αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Του κόλλησε και απόπειρα ανθρωποκτονίας. Επειδή λέει, όταν έκαναν ντου οι αστυνομικοί, κινήθηκε προς το όπλο του με σκοπό να ρίξει. Λύσσαξαν ο πατέρας του και ο ξάδελφός του ο Νικόλας. Μ' όλες όμως τις γνωριμίες τους, τα λεφτά που έδωσαν στους καλύτερους δικηγόρους, δεν μπόρεσαν να κάνουν τίποτα. Πήρε το δρόμο ο Λευτέρης για τις φυλακές της Κέρκυρας.

Το κακό όμως είχε γίνει. Λίγες βδομάδες μετά την εισβολή στο σπίτι τους, ο Μάνθος άρχισε να κουράζεται εύκολα, να

δυσκολεύεται όταν ανέβαινε τις σκάλες ή όταν περπατούσε για ώρα. Κανένας δεν ανησύχησε ιδιαίτερα. Οι πρώτες εξετάσεις όμως έκαναν τους γιατρούς να σμιξουν τα φρούδια και να ζητήσουν πιο εξειδικευμένες. Και η διάγνωση ήρθε σαν κεραυνός: μυοσίτιδα. Οι κρίσεις έρχονταν στον Μάνθο με συχνότητα μεγαλύτερη του μέσου όρου, παρά τη φαρμακευτική αγωγή. Κι ο ίδιος έβλεπε ανήμπορος εκείνες τις ώρες το σώμα του να μην τον υπακούει, να πονάνε τα χέρια και τα πόδια του, στην πιο οξεία φάση ακόμα και να δυσκολεύεται να κατεβάσει μια γουλιά νερό ή λίγο φαγητό.

Ανήσυχια και λυπημένα καρφώθηκαν τα μάτια των δικών του πάνω του. Η Αρετή ξανάρχισε τις κατάρες για τους Ρουσσάκηδες που, μετά τα δυο της τα παιδιά, βάλθηκαν να σκοτώσουν και τρίτο. Γιατί, παρότι οι γιατροί τούς μίλησαν για αυτοάνοσο νόσημα, κάτι το ανεξήγητο, το ξαφνικό, ένα λαχείο που τραβάς και που ούτε κληρονομείται ούτε μεταδίδεται, οι Ορφανοί ήταν σίγουροι πως η τρομάρα που πήρε ο δεκαεννιάχρονος Μάνθος εκείνη τη μέρα ευθυνόταν για την εκδήλωση της αρρώστιας του. Και σ' αυτό οι γιατροί δεν μπόρεσαν να πουν τίποτα. Το έντονο στρες είναι όντως παράγοντας που ενεργοποιεί την πρώτη κρίση.

Από τότε ζει έτσι ο Μάνθος. Πότε καλύτερα και πότε χειρότερα. Η αδυναμία που του είχε η μητέρα του πολλαπλασιάστηκε, έγινε ασφυκτική, έτοιμη να προλάβει την κάθε του κίνηση, την κάθε του επιθυμία. Η έγνοια της, οι φροντίδες της, του υπενθυμίζουν κάθε στιγμή την αρρώστια του. Και συχνά τον πιάνουν βαθιές μελαγχολίες, ξαφνικοί θυμοί. Γίνεται δύστροπος, διώχνει όσους πάνε να τον πλησιάσουν, βυθίζεται στην αυτολύπηση. Και συνήθως την πληρώνει η Παυλίνα, η συμμαθήτριά και φίλη της Φιλιώς, που είναι ερωτευμένη μαζί του από παιδί.

Δεν έχει καταλάβει η Φιλιώ τι ακριβώς νιώθει για την Παυλίνα ο θείος της. Εκεί που την αποζητά με λαχτάρα, εκεί τη διώχνει μακριά του. Άλλοτε βγαίνουν συνέχεια τα βράδια σαν ζευγάρι κι άλλοτε εξαφανίζεται για μέρες, χωρίς ούτε ένα τηλέφωνο. Μερικές φορές τής έρχεται να του τα ψάλει για τα καλά. Αλλά μετά

θυμάται πώς ιδρώνει το μέτωπό του όταν η κρίση βρίσκεται στην κορύφωσή της και παγώνει, δεν του λέει τίποτα.

«Θα τον πιάσανε πάλι τα φεγγάρια του», λέει στη φίλη της και προσπαθεί να δώσει εύθυμο τόνο στη φωνή της. «Μη σκοτιζέσαι, θα του περάσει. Εσύ κοίτα να είσαι κούκλα το Σάββατο για να δει κι αυτός ο κουζουλός τι χάνει».

Η Παυλίνα χαμογελάει, κάπως αναθαρρεμένη. Η πόρτα του κήπου ανοίγει κι ένας άντρας, καμιά εξηνταριά χρόνων, με ολόλευκα μαλλιά και μουστάκι, κάνει την εμφάνισή του.

«Καλημέρα στις κοπελίές».

Η Φιλιώ σηκώνεται και τρέχει να τον φιλήσει. «Θεϊέ! Πώς από δω;»

«Αφού κατέβηκε ο Πέτρος στην εταιρεία, είπα να πάω να ρίξω μια ματιά στ' αμπέλια. Περνώντας όμως από το σπίτι, μου παρήγγειλε η Αρετή να σε γυρίσω γιατί κάτι πρέπει να δεις με τα τραπέζια των καλεσμένων».

Η κοπέλα αρπάζει την τσάντα της, αγκαλιάζει την Παυλίνα και τον ακολουθεί. «Μην κάνεις τον κόπο να με πας με τ' αμάξι, θεϊέ. Πήγαινε στο κτήμα εσύ κι εγώ γυρνώ με τα πόδια».

«Ποιος κόπος, κορίτσι μου; Άσε να σε χαρώ λίγο. Που σε τρεις μέρες μάς φεύγεις». Τα γαλάζια μάτια του Θανάση λάμπουν όλο καλοσύνη κι αγάπη.

Η Φιλιώ τον πιάνει από το μπράτσο και του χαϊδεύει το μανίκι. «Και νομίζεις ότι με ξεφορτώνεστε; Δυο σπίτια παραπέρα θα ζηήσουμε με τον Βλάση. Θα βαρεθείτε να με βλέπετε».

Ο Θανάσης απλώνει το χέρι του στα καστανόξανθα μαλλιά της. «Να σε βλέπουμε θέλουμε κι εμείς, Φιλιώ μου! Να γεμίσει η αυλή από τα παιδιά σου. Να σας καμαρώνουμε στα γερατειά μας».

Η συγκίνηση την πνίγει. Αν υπάρχει ένας πραγματικά καλός άνθρωπος στο σόι τους, ίσως και σ' ολόκληρο το χωριό, αυτός σίγουρα είναι ο θείος Θανάσης, ο μικρότερος αδελφός του παππού της. Πάντα με το χαμόγελο, αφοσιωμένος στον αδελφό και στ' ανίψια του, ποτέ δεν ακούστηκε να βαρυνγομά, ποτέ δεν παραπονέθηκε. Κι ας θυσιάσε τη ζωή του και την ευτυχία του για χάρη τους.

Άλλο μπλέξιμο με τους Ρουσσάκηδες ο Θανάσης. Παράξενο όμως, πρωτόγνωρο. Όταν ήταν ακόμη τριαντάρης, αγάπησε την πρώτη ξαδέλφη του Μανώλη του Ρουσσάκη, τη Δέσποινα. Γίνεται τέτοιο πράγμα; Να που έγινε! Ορφανή η Δέσποινα, είχε μεγαλώσει από μικρή στο σπίτι του Μανώλη, κάτι ανάμεσα σε αδελφή και κόρη του. Οργισμένα αρνήθηκαν τη συγκατάθεσή τους και ο Μανώλης και ο Ντίνος. Μαλακοί άνθρωποι οι δύο ερωτευμένοι, περίμεναν και περίμεναν, δέκα ολόκληρα χρόνια, να συνηθίσουν στην ιδέα οι οικογένειές τους, να καμφθούν οι αντιδράσεις, να μαλακώσει η παλιά έχθρα. Κι ήρθε το φονικό. Η Δέσποινα δεν άντεξε τη βίαιη κατάρρευση όλων της των ελπίδων, το αιματοκύλισμα των δικών της και των άλλων. Σάλεψε ο νους της. Αναγκάστηκαν οι δικοί της να τη στείλουν στο Δρομοκαϊτειο, στην Αθήνα. Μια βδομάδα μετά, τη βρήκαν κρεμασμένη στο θάλαμό της. Είχε καταφέρει κι είχε κόψει το καλώδιο του τηλεφώνου χωρίς να την πάρουν χαμπάρι οι νοσοκόμοι.

Ο Θανάσης δεν κατηγόρησε κανέναν. Αλλά δεν την ξέχασε ποτέ. Κι ούτε σκέφτηκε να παντρευτεί άλλη γυναίκα. Έμεινε στο σπίτι του αδελφού του και της νύφης του γεροντοπαλικάρο, αγαπημένος θεός για τ' ανίψια του.

Το κορίτσι πιάνει αλαμπρατσέτα τον άντρα και προχωράνε μέχρι το παρκαρισμένο πιο πέρα αγροτικό. Μα κι αυτός ο θεός ο Θανάσης! Τόσες γυναίκες υπήρχαν στον κόσμο. Από το καταραμένο το σόι πήγε και διάλεξε;

Υπάρχει μια καφετέρια, πάνω στο κύμα, αν λοξοδρομήσεις λίγο από τον εθνικό δρόμο που ενώνει το Ηράκλειο με το Ρέθυμνο και τα Χανιά. Ο Νικόλας κάθεται εκεί κάθε Τετάρτη γυρνώντας από την Αλικαρνασσό. Του αρέσει γιατί είναι ερημικά. Απολαμβάνει τη λίγη ώρα ηρεμίας, καθώς πίνει τον καφέ του και καπνίζει δύο τσιγάρα. Αυστηρώς δύο. Το ελέγχει το κάπνισμα στη ζωή του ο Νικόλας. Όπως και όλα τ' άλλα. Στη δουλειά του, στην οικογένειά του, στον κοινωνικό του κύκλο, φημίζεται για την αυτοπειθαρχία του.

Τώρα μόλις έχει ανάψει το πρώτο. Κοιτάζει αφηρημένα τη θά-

λασσα, ενώ περιμένει να του φέρουν τον καφέ του. Σκέφτεται τη συνάντησή με τον ξάδελφό του τον Λευτέρη. Πολλές ερωτήσεις τού έκανε σήμερα. Δεν του άρεσε. Οι περισσότερες ήταν για τους Ορφανούς. Τι κάνουν, πώς πάνε οι δουλειές τους, αν ο Ντίνος βασιτάει ακόμη ή γέρασε και παρέδωσε το κουμάντο σε κάποιον από τους γιους του. Κάτι έχει στο μυαλό του αυτός ο καβγατζής. Και φοβάται ότι, με το που θα βγει, θα δυσκολευτούν να τον κάνουν ζάφτι. Τον τρώει η ιδέα ότι στη φυλακή μπήκε από κάρφωμα των Ορφανών. Και, για να πούμε του στραβού το δίκιο, μάλλον σωστά τους υποψιάζεται. Το ποιος ήταν, όμως, δεν μπορεί να το βρει. Ο Ντίνος αρνήθηκε την κατηγορία σε όσους τον ρωτήσανε. Δε θα πατούσε λέει έτσι μπαμπέσικα τη συμφωνία που 'χαν κάνει με τον Μανώλη τον Ρουσσάκη. Και γιατί να το κάνει, ενώ την τήρησε τόσο καιρό και αφορμή δεν του δόθηκε;

Είχε περάσει ένας χρόνος από το φονικό, με τις δύο οικογένειες να έχουν μετρήσει πολλά θύματα. Έφτασαν ο Μανώλης με τον Ντίνο σε μια ιδιότυπη ανακωχή. Να πάψει το κακό, να μπορέσουν να θρηνησουν με ηρεμία τους νεκρούς τους, η μια πλευρά να μην προκαλεί την άλλη, να μην μπλέκεται στα πόδια της και στις δουλειές της. Άφησαν όσους συγγενείς και ανθρώπους στη δούλειψή τους είχαν ανακατευτεί και τους είχε πιάσει η αστυνομία να εκτίσουν με ηρεμία τις ποινές τους, φροντίζοντας να μεταφερθούν σε αγροτικές φυλακές για να μειωθεί στο μισό ο χρόνος που θα έμεναν μέσα. Όλοι ήταν πια ελεύθεροι, πίσω στα σπίτια τους. Άλλοι πάλι, όσοι ξέφυγαν στα ατέλειωτα κρησφύγετα που προσφέρουν τα μητάτα κι οι σπηλιές στα Λευκά Όρη, καλύφθηκαν από μια αμοιβαία σιωπή. Κανείς δεν τους αναζήτησε, κανείς δεν τους ενόχλησε, η ίδια η αστυνομία δεν επιχείρησε να μπει τόσο βαθιά σ' αυτή τη βρόμικη ιστορία και να κυνηγάει οπλισμένους θερμοαίμους στα ορεινά χωριά τους.

Ανακωχή με δόντια βέβαια. Οποιαδήποτε σπίθα αρκεί για να ανάψει πάλι η φωτιά. Κι αυτή τη σπίθα προσπαθεί να προλάβει ο Νικόλας δεκαεννιά ολόκληρα χρόνια. Από την αρχή σχεδόν, ο ξάδελφός του ο Λευτέρης στάθηκε μεγάλο εμπόδιο στο δρόμο

του. Αψύς, παρορμητικός, μια ζωή τρωγόταν για φασαρίες. Και τους Ορφανούς τούς έβλεπε πάντοτε κόκκινο πανί μπροστά του. Ιδίως τον μεγάλο γιο του Ντίνου, από τους δύο που του απέμεναν, τον Πέτρο. Μόλις δύο χρόνια μεγαλύτερός του, νέα παιδιά όταν ξεκίνησε το κακό, με κάθε ευκαιρία προσπαθούσε να τον προκαλέσει· κάμποσες φορές είχαν έρθει και στα χέρια σε διάφορα στέκια στα Χανιά. Με πολύ κόπο κατάφεραν να τους συγγρατούν οι πατεράδες τους, να προτάσουν το πατρικό τους κύρος και να τους υποχρεώνουν σε μια σχετική ηρεμία. Δεν του το 'χε όμως του Πέτρου ο Νικόλας να πάει να καταδώσει ανώνυμα στην αστυνομία. Κι όταν τον ρώτησε ο πατέρας του, δήλωσε κι αυτός ανήξερος, αν και, όπως είπε, πολύ θα ήθελε να ήταν εκείνος που θα 'χωνε μέσα αυτό το κάθαρμα. Είχαν μόλις μάθει οι Ορφανοί την αρρώστια του μικρού τους γιου, του Μάνθου. Και το έριξαν κι αυτό πάνω τους. Δίκαια, άδικα, όλα πάνω στους Ρουσσάκηδες.

Ούτε ο Ντίνος ούτε ο Πέτρος, λοιπόν. Για τον Θανάση δεν το συζητάει καν. Κι αυτός ο δόλιος ο μικρός, ο Μάνθος, πέρα από το ότι τότε ήταν μόλις δεκαεννιά χρόνων πιτσιρίκι, ποτέ δεν ενδιαφέρθηκε για κάτι περισσότερο από τη μουσική του.

Έχει μια υποψία ο Νικόλας. Δεν την έχει πει σε κανέναν αλλά τη σκέφτεται συχνά. Ότι το χτύπημα ήρθε από χέρι που κανείς δεν περίμενε να ανακατευτεί σε τέτοιες ιστορίες. Γυναικείο χέρι. Την Αρετή υποψιάζεται. Καμία απόδειξη δεν έχει, αλλά η Αρετή κουβαλάει το μεγαλύτερο μίσος απ' όλους. Δυο γιους έχασε και στέγνωσε. Ίχνος καλοσύνης δεν υπάρχει πια μέσα της, ίχνος ανθρωπιάς. Τη μισή της μέρα την περνάει στο νεκροταφείο, στους τάφους των παιδιών της. Κάθε φορά που ανεβαίνει στο χωριό και τυχαίνει να την πετύχει στο δρόμο, παγώνει. Έτσι μαυροντυμένη, στητή παρ' όλα της τα χρόνια, με τ' άσπρα της μαλλιά να πλαισιώνουν τα σκαλισμένα από τον πόνο χαρακτηριστικά της, δείχνει έτοιμη για όλα, για τα χειρότερα, αρκεί να ικανοποιήσει τη δίψα της για εκδίκηση. Δε θα ησυχάσει ποτέ η Αρετή, είναι σίγουρος γι' αυτό ο Νικόλας. Και λαχταρά νέο γύρο, για να μπο-

ρέσει αυτή τη φορά να σβήσει οριστικά τους Ρουσσάκηδες από το χάρτη της Κρήτης.

Ο καφές παγώνει από ώρα μπροστά του. Πίνει ανόρεχτα μια γουλιά. Νιώθει κουρασμένος. Βαρέθηκε να κουβαλάει αυτή την κληρονομιά πάνω του. Αισθάνεται ότι γέρασε κι ας είναι μόλις σαράντα έξι χρόνων. Τι ιστορία κι αυτή να την έχει κάποιος φόρτομα ενώ ο κόσμος πέρασε στον εικοστό πρώτο αιώνα...

Κανείς δε θυμάται πώς ξεκίνησε. Κάποια κτηματική διαφορά κι ένας Ορφανός όρμησε και σκότωσε έναν Ρουσσάκη ή ένας Ρουσσάκης όρμησε σ' έναν Ορφανό –α, όλα κι όλα! Ο Νικόλας παραδέχεται ότι μπορεί να συνέβη κι έτσι – γύρω στα 1850. Από τότε οι δύο οικογένειες κινήθηκαν σε χωριστά μονοπάτια. Με πολλές συγκρούσεις, πολύ αίμα. Μετρημένες στα δάχτυλα οι φορές που, αν όχι φίλιωσαν, τουλάχιστον συνεργάστηκαν. Στις εξεγέρσεις κατά των Τούρκων και, πιο πρόσφατα, στον πόλεμο με τους Γερμανούς. Όταν η Κρήτη ησύχαζε θυμόνταν ξανά την έχθρα τους.

Το πράγμα όμως είχε ηρεμήσει αρκετά καθώς η Κρήτη, μαζί με τον υπόλοιπο κόσμο, περνούσε σιγά σιγά στις πυρετώδεις αλλαγές του εικοστού αιώνα. Το τελευταίο θύμα ήταν ο παππούς του ο Μίνως. Πάλι κάτι κτηματικές διαφορές, αρκετά χρόνια πριν από τον πόλεμο. Όταν μεγάλωσαν τα παιδιά του Μίνου, ο Μανώλης κι ο Γιώργης, ο δικός του πατέρας, και θα μπορούσαν να γυρέψουν εκδίκηση, τους πρόλαβε η Κατοχή. Βγήκε στο βουνό ο θεός του ο Μανώλης κι ας μην είχε κλείσει ακόμη τα δεκαεφτά. Το ίδιο κι ο γιος του γερο-Ορφανού, ο Ντίνος. Ξεχάστηκαν οι προσωπικοί λογαριασμοί αυτά τα δύσκολα χρόνια. Κι όταν ο πόλεμος τελείωσε κι ο γερο-Ορφανός πέθανε, δε θέλησαν να τους ξαναθυμηθούν οι δύο νέοι. Δε μίλησαν ποτέ μεταξύ τους αλλά ούτε έκαναν κάποια εχθρική κίνηση. Στέρησαν τις οικογένειές τους κι αβγάτισαν τις δουλειές τους. Ο Μανώλης έστησε στα Χανιά μια εταιρεία εισαγωγής αγροτικών μηχανημάτων κι ο Ντίνος εκσυγχρόνισε τα μητάτα της οικογένειάς του, έχτισε στάβλους, έφτιαξε αρμεκτήριο, τυροκομείο... Κοντά σαράντα χρόνια ηρε-

μίας. Μέχρι που ο ξάδελφός του ο Μίνως είχε τη φαεινή ιδέα να τα μπλέξει με τη γυναίκα του Χρόνη του Ορφανού.

Τόση αγάπη που του είχε του Μίνου, όταν ήταν παιδιά. Τόσο που τον θαύμαζε! Ο μεγαλύτερος ήταν απ' όλα τα ξαδέλφια, ο πιο δυνατός, ο πιο ωραίος. Άντρες και γυναίκες δύσκολα αντιστέκονταν στη γοητεία που ασκούσε. «Ο ντεληκανής του Ρουσσάκη»: έτσι ήταν γνωστός σ' όλη την περιοχή. Ψηλός, λυγερός, με κατάμαυρα μάτια και μαλλί στο χρώμα του χαλκού, κληρονομιά των Ενετών προγόνων τους. Αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ήταν που έδωσε το όνομα στην οικογένεια. Οι Ρουσσάκηδες, οι ρούσοι, με τα κόκκινα μαλλιά.

Και του Νικόλα τα μαλλιά κοκκινίζουν αλλά ούτε κατά διάνοια δε φτάνει την ομορφιά του Μίνου. Οι μόνοι στην οικογένεια που δε βγήκαν κοκκινομάλληδες είναι τα δίδυμα ξαδέλφια του, ο Λευτέρης κι η Ειρήνη. Πήραν τα μελαχρινά χρώματα της μάνας τους. «Πού σας βρήκαμε ήθελα να 'ξερα!» κοροϊδευε τ' αδέρφια του ο Μίνως. «Κατράμι μαλλιά, κατράμι μάτια. Σαν να σας έσπειραν οι Ορφανοί». Η Ειρήνη αδιαφορούσε. Του έβγαζε τη γλώσσα κοροϊδευτικά και γυρνούσε στα διαβάσματά της. Ο Λευτέρης όμως γινόταν έξαλλος. «Αυτοί είναι λες και τους πέρασαν στο γιαγκίνι», φώναζε. «Σιγά μην τους μοιάζουμε!» Κι η αλήθεια ήταν πως οι Ορφανοί ξεχώριζαν κυρίως για τη σκουρόχρωμη επιδερμίδα τους –πάλι κάποιος Σαρακηνός πρόγονος θα είχε βάλει το χέρι του και τα γονίδιά του–, ενώ ο Λευτέρης με την Ειρήνη κρατούσαν το λευκό δέρμα των Ρουσσάκηδων.

Ωραίες εποχές! Τα πειράγματα του Μίνου, τα γέλια του, το κέφι στο οποίο παράσερνε τους πάντες. Κι όμως, κοίτα πού τους έμπλεξε. Δεν έχει ξεκαθαρίσει ο Νικόλας τι είναι μέσα του πιο δυνατό. Να συγχωρήσει τον ξάδελφό του ή να τον μισήσει; Εξαιτίας του έχασε τον πατέρα του. Αλλά κι ο Μίνως πλήρωσε ακριβό τίμημα. Είκοσι χρόνια ζει κνηγημένος, Κύριος οίδε πού. Οι Ορφανοί τον ψάξαν με λύσσα και στην Ελλάδα και έξω. Ακόμη τον ψάχνουν. Ούτε οι ίδιοι οι δικοί του ξέρουν πού βρίσκεται ο Μίνως, ποτέ του δεν επικοινωνήσε με κανέναν τους. Μέχρι προχθές...

Δε λέει να φύγει από το μυαλό του Νικόλα αυτό το τηλεφώνημα. Βράδυ ήταν κι είχε μείνει στα γραφεία της εταιρείας τους για να τελειώσει κάτι βιαστικό. Ο ήχος του τηλεφώνου τον ξάφνιασε. Το σήκωσε μηχανικά. «Ναι;»

Σιωπή.

«Ναι;»

Και τότε άκουσε τη μοναδική φωνή που δεν περίμενε ν' ακούσει. «Νικόλα;»

Μπερδεύτηκε. Αρνήθηκε να το πιστέψει.

«Νικόλα;» ξαναρώτησε ο άντρας στην άλλη άκρη της γραμμής.

«Μίνω;» Ταραγμένος, ακούμπησε πίσω στην καρέκλα του κι έσφιξε περισσότερο το ακουστικό κοντά στ' αυτί του. «Μίνω; Εσύ είσαι;»

Του φάνηκε σαν ο άλλος να χαμογέλασε. Αν μπορείς να δεις το χαμόγελο μέσα από ένα καλώδιο. «Τόσο πολύ άλλαξε η φωνή μου;»

«Μίνω;»

Επαναλάμβανε το όνομά του, προσπαθώντας να το χωνέψει, μη βρίσκοντας τι άλλο να πει.

«Ίντα κάνεις, Νικόλα;»

Συνήλθε λίγο. Έγειρε μπροστά κι ακούμπησε τους αγκώνες του στο γραφείο. «Εγώ τι κάνω; Εσύ; Πού είσαι; Τι έγινες; Πώς...;» Οι λέξεις μπερδεύονταν. Τόσες ερωτήσεις μέσα του και καμιά δεν μπορούσε να τη διατυπώσει με σαφήνεια. Τίναξε το κεφάλι του για να καθαρίσει το μυαλό του. «Οι δικοί σου έχουν τρελαθεί από την αγωνία τους τόσα χρόνια, να μην ξέρουν αν ζεις ή αν πέθανες.»

«Ζω».

Η απάντηση ήρθε μονολεκτικά. Και μετά σιωπή.

«Είναι καλά», σκέφτηκε να τον πληροφορήσει ο ξάδελφός του. «Ο πατέρας σου βαστάει μια χαρά για τα χρόνια του. Η Κατερίνα έχει ένα γιο...»

Ο Μίνως τον διέκοψε: «Τον Μανωλάκη, τον άλλο μήνα κλείνει τα δέκα. Ο άντρας της έφυγε, την παράτησε πριν από επτά χρόνια. Ο Λευτέρης είναι στη φυλακή. Κι η Ειρήνη στην Αμερική.»

Αν δεν καθόταν ο Νικόλας, σίγουρα θα είχε σωριαστεί από την

έκπληξή του. Εμβρόντητος ρώτησε: «Πώς τα ξέρεις όλα αυτά;»

«Τα ξέρω», απάντησε αόριστα ο ξάδελφός του. Και συνέχισε: «Και γι' αυτούς που ζουν ξέρω και γι' αυτούς που φύγαν. Η θεία Δέσποινα... Η Ελένη...» Η φωνή του έσπασε.

Ο Νικόλας αισθάνθηκε έναν κόμπο στο λαιμό του. «Ναι», είπε ήσυχα και θλιμμένα. «Πάνε».

Τον εντυπωσίασε πόσο καλά ήταν πληροφορημένος. Η γυναίκα του Μίνου, η Ελένη, όταν έγινε το κακό, φυγαδεύτηκε γρήγορα γρήγορα από τον πεθερό της σε μια θεία της στα Γιάννενα. Τα χρόνια που ακολούθησαν, η Ελένη αρνήθηκε οποιαδήποτε σχέση και κουβέντα με την οικογένεια του άντρα της. Παρέμεινε στα Γιάννενα, μέχρι που πέθανε από καρκίνο, νέα κοπέλα, λίγα χρόνια μετά το κακό.

«Μα ποιος σ' τα είπε; Με ποιον μιλάς, Μίνω;»

«Δεν έχει σημασία».

Ο Νικόλας θύμωσε. Η φωνή του σκλήρυνε. «Γιατί με πήρες;»

«Γιατί μου λείψατε. Πολλή μοναξιά, Νικόλα. Πολλή μοναξιά».

Ακούστηκε τόσο αποκαρδιωμένος, που τον λυπήθηκε. Το εκκρεμές των συναισθημάτων του μεταφέρθηκε πάλι στη μεριά της συμπόνιας και της αγάπης. Άνοιξε το στόμα του να του πει δυο λόγια παρηγοριάς. Αλλά τον πρόλαβε ο ξάδελφός του.

«Σ' αφήνω, Νικόλα. Μην πεις στους δικούς μου ότι πήρα. Θα τους αναστατώσεις χωρίς όφελος».

«Μίνω!»

Η γραμμή είχε κλείσει.

Το σκέφτεται και το ξανασκέφτεται αυτό το τηλεφώνημα ο Νικόλας κι ούτε συμπέρασμα μπορεί να βγάλει, ούτε ησυχία να βρει. Τον θεωρούσε για πάντα εξαφανισμένο τον Μίνω. Ζωντανό ή όχι, πάντως μακριά από την Κρήτη. Κι η απουσία του ήταν εγγύηση. Έστω για την υπάρχουσα, εύθραυστη ισορροπία. Αν όμως τον έπιασαν αυτόν οι νοσταλγίες και ταυτόχρονα βγαίνει κι ο Λευτέρης από τη φυλακή...

Μηχανικά απλώνει το χέρι του να ανάψει ένα τσιγάρο ακόμα. Και μετά θυμάται ότι θα είναι το τρίτο και κόβει την κίνηση στη

μέση. Δύο τοιγάρα είπαμε, Νικόλα! Η αυτοπειθαρχία σου. Θυμάσαι; Αν θυμάται λέει... Πάντοτε έβαζε μπροστά τη λογική του. Στάθμιζε τα υπέρ και τα κατά και προχωρούσε. Ό,τι κι αν του στοίχιζε αυτό. Και του στοίχιζε πολλά. Του στοίχιζε την Αθηνά...

Βγάζει έναν μικρό αναστεναγμό. Αφήνει λίγα κέρματα στο τραπέζι και προχωράει προς το χώρο στάθμευσης όπου τον περιμένει το αυτοκίνητό του.

«Κοίτα τα χάλια τους! Όχι, κοίτα!» Η καθηγήτρια αφήνει με θόρυβο ένα μάτσο χαρτιά στο γραφείο της Αθηνάς.

«Τι είναι αυτά;»

«Πρόχειρο διαγώνισμα που τους έβαλα σήμερα για να δω τι σκαμπάζουν από γραμματική. Όχι πως θέλω να καρφώσω τη Δροσάκη που τους είχε πέρσι...» Ξεφυσάει σαν να προσπαθεί να συγκρατήσει τα νεύρα της. Στο τέλος ξεσπάει. «Ε λοιπόν, θα την καρφώσω, Αθηνά! Μερικοί είναι ουσιαστικά αναλφάβητοι».

Η νεαρή γυναίκα πιάνει δύο κόλεις στα χέρια της και τους ρίχνει μια γρήγορη ματιά. «Τα ίδια βλέπουμε κάθε χρόνο, Βάσω. Πολλά παιδιά σε κάθε τάξη. Τα περισσότερα δεν έχουν καν τα ελληνικά ως μητρική τους γλώσσα. Ό,τι μπορείς. Ό,τι μπορούμε».

Ακούγεται κουρασμένη. Βγάζει τα γυαλιά της και τρίβει τα μάτια της. Η φούρια της άλλης σαν να περνάει.

«Τι κοιτάς εκεί;»

«Την αίτηση στο δήμο για το φετινό πετρέλαιο. Άσ' τα να πάνε... Τριπλάσια χαρτούρα από πέρσι».

Τεντώνεται για να ξεμουδιάσει. Η Βάσω χώνει τα γραπτά στην τσάντα της. «Πάω να διορθώσω τα μαργαριτάρια τους. Εσύ δε θα φύγεις; Τρεις πήγε».

«Σε λίγο. Να τελειώσω κάτι υπολογισμούς. Ο αντιδήμαρχος μου υποσχέθηκε πως, αν έχει την αίτησή μας μέχρι αύριο, θα μπορέσει να την περάσει στο δημοτικό συμβούλιο της Παρασκευής».

Η συνάδελφός της παίρνει λίγο προστατευτικό ύφος και σκύβει από πάνω της. «Μην το παρακάνεις. Από τότε που αρχίσαμε, φεύγεις κάθε μέρα απόγευμα από δω μέσα».

Η Αθηνά τής χαμογελάει. «Δε θα το παρακάνω».

«Καλή ξεκούραση, Αθηνά».

«Καλή ξεκούραση, Βάσω».

Η γυναίκα έχει ανοίξει ήδη την πόρτα όταν η Αθηνά τη φωνάζει: «Α! Για πες μου, αλήθεια. Μέχρι τι ώρα μένουν ανοιχτά σήμερα τα μαγαζιά;»

«Τετάρτη; Μέχρι τις πέντε».

«Μόλις που προλαβαίνω δηλαδή».

«Τι πράγμα;»

«Τίποτα. Έχω να πάρω ένα δώρο».

«Τα λέμε αύριο».

«Ναι. Αύριο».

Όταν μένει μόνη της σηκώνεται και κοιτάει έξω από το ανοιχτό παράθυρο. Τέσσερα αγόρια έχουν παραμείνει και παίζουν κάτω από τις ετοιμόρροπες μπασκέτες της αυλής. Τρίβει το σβέρο της να διώξει την κούραση. Τι να πάρει άραγε; Δε σκέφτηκε να ρωτήσει και τη Χαρούλα. Της λείπει κάτι της Φιλιώς ή της τα έχουν αγοράσει όλα οι δικοί της;

Δεν πολυθέλει να πάει στο γάμο το Σάββατο. Αν η Χαρά δεν ήταν συμμαθήτρια και φίλη της από τα παιδικά τους χρόνια, θα έβρισκε μια αφορμή για ν' αρνηθεί. Θα έστελνε μόνο το δώρο μαζί με τις ευχές της. Αλλά πρέπει να πάει. Και γίνεται στο χωριό, που να πάρει, στο χωριό του Νικόλα...

Όχι πως υπάρχει πιθανότητα να τον πετύχει. Μόνο για να δει το θείο του τον Μανώλη ανεβαίνει. Το σπίτι του είναι στα Χανιά. Κι ούτε είναι λίγες οι φορές που οι δρόμοι τους διασταυρώθηκαν. Στην ίδια πόλη ζουν. Πώς να το αποφύγουν;

Δώδεκα χρόνια. Δώδεκα χρόνια κιόλας. Τρομάζει όταν σκέφτεται πόσο γρήγορα πέρασαν. Για κείνη ίδιος είναι ο πόνος όταν θυμάται. Όπως την πρώτη μέρα. Το νυφικό ήταν κρεμασμένο στην ντουλάπα της και τα προσκλητήρια είχαν ήδη σταλεί, όταν ο Νικόλας ήρθε στο σπίτι της και ζήτησε να μιλήσουν. Η μάνα της, χαρούμενη κι ανυποψίαστη, τους άφησε μόνους και πήγε να του ψήσει καφέ. Το κατάλαβε αμέσως η Αθηνά πως κάτι δεν πήγαινε

καλά. Το πρόσωπό του ήταν αλλοιωμένο. Νόμιζε όμως πως ήταν άρρωστος. Έκανε να πιάσει το μέτωπό του για να δει αν είχε πυρετό. Τόσο ανόητη ήταν!

Δε θυμάται ακριβώς τι της είπε. Από τις πρώτες λέξεις, τα λόγια του ακούγονταν σαν βουητό στ' αυτιά της. Δεν μπορεί, δεν είναι σωστό για κείνη, η οικογένειά του, οι ιστορίες τους, ο κίνδυνος που μπορεί κάθε στιγμή να εμφανιστεί στη ζωή του, το αβέβαιο μέλλον για όσους συνδεθούν μαζί του, το βάρος που δε θέλει να περάσει στα δικά του παιδιά. Τα δάκρυά της άρχισαν να θολώνουν τα μάτια της. Τον έβλεπε να μπερδεύει ακόμα περισσότερο τις κουβέντες του, να πάει να της σφίξει τα χέρια και να κάνει πίσω. «Συγγνώμη, Αθηνά! Αν μπορείς, σε παρακαλώ, συγχώρησέ με!»

Μα τι να του συγχωρήσει; Δεν της έλεγε κάτι καινούργιο. Δίπλα του ήταν όταν έγινε η ιστορία με τον ξάδελφό του τον Μίνω και όσα τραγικά ακολούθησαν. Του κρατούσε το χέρι όταν έθαβε τον πατέρα του. Εκείνη τον βοήθησε να μαζέψει τα πράγματά του, όταν αποφάσισε να γυρίσει στην Κρήτη και να αναλάβει την οικογενειακή επιχείρηση των Ρουσσάκηδων, εγκαταλείποντας τα σχέδια και τα όνειρά του για μια καριέρα στην αρχιτεκτονική.

Η αλήθεια είναι πως πάντοτε είχε αμφιβολίες για τη σχέση τους ο Νικόλας. Πάνω από εκατό φορές τής είχε πει να φύγει, ότι αυτός δεν έχει το δικαίωμα σε καμιά προσωπική ευτυχία, σε καμιά γυναίκα που θα δεσμευτεί πλάι του. Δεν του έδινε σημασία. Ήταν απόλυτα ερωτευμένη μαζί του. Τίποτα δεν την πείραζε. Μέχρι και τους δικούς της κατάφερε να πείσει που, ύστερα από όσα είχαν γίνει, εξέφρασαν σοβαρές αμφιβολίες αν έπρεπε το μοναχοπαιδί τους να μπει σε τέτοια οικογένεια. Ο χαρακτήρας του Νικόλα και η σημαντική παρουσία του ήταν τα βασικά επιχειρήματά της. Ω ναι! Έπαιξε και το χαρτί της παρουσίας, γιατί ήξερε ότι μετρούσε στους γονείς της. Τα πάντα, αρκεί να κατάφερε να μείνει κοντά του.

Ούτε γάμο ήθελε καλά και σώνει. Ο πατέρας της επέμενε. Όταν έβλεπε ότι ο αρραβώνας τραβούσε σε μακρός κι η κόρη του είχε φτάσει πια τα τριάντα. Επενέβη αυστηρός κι ο θεός του Νικόλα, ο Μανώλης ο Ρουσσάκης. Την αγαπούσε την Αθηνά ο

Μανώλης, όλοι στο σόι του την αγαπούσαν και την ήθελαν. Πιεσμένος από δυο μεριές, έκλεισε ημερομηνία ο Νικόλας. Και δυο βδομάδες πριν από το γάμο...

Τρεις μήνες έκανε να συνέλθει και να βγει από το σπίτι η Αθηνά. Κανέναν δεν ήθελε να δει. Μπροστά στην τόση απελπισία του παιδιού τους, οι γονείς της ξέχασαν το θυμό τους και τις απειλές τους να βρουν τον παλιάνθρωπο, να του πούνε, να του δείξουνε, να, να... Η ίδια δεν άνοιξε ούτε μια φορά το στόμα της για να τον κατηγορήσει. Κι όταν ο πόνος μέσα της μετουσιώθηκε σε κάτι που δεν της έσκιζε τα σωθικά με κάθε της ανάσα, επέστρεψε στη δουλειά της και στη ζωή της. Το ίδιο ερωτευμένη μαζί του.

Από τότε ο καιρός πέρασε γρήγορα. Η Αθηνά δεν κοίταξε άλλον άντρα, ξέφυγε με χίλια τεχνάσματα από τα προξενιά που της φέρνανε οι γονείς της κι ένα σωρό φίλοι, όλοι τους γεμάτοι αγωνία να την κάνουν να ξεχάσει και να συνεχίσει το δρόμο της. Τον Νικόλα, όσο κι αν απέφευγε τα μέρη όπου σύχναζε, τους δρόμους κοντά στο σπίτι του, στη δουλειά του, τον πέτυχε κάμποσες φορές. Την πρώτη ένιωσε ότι δεν την κρατάνε τα πόδια της, γύρισε στο δωμάτιό της κι έτρεμε για ώρες. Μετά το συνήθισε κι αυτό. Όλα συνηθίζονται. Τώρα, μέχρι που πιάνει τον εαυτό της να αναρωπιέται πότε θα τον ξανασυναντήσει, να το αποζητά. Δεν κάνει τίποτα όμως για να το προκαλέσει. Α! Όλα κι όλα! Απολύτως τίποτα.

Είναι μόνη της πια. Πρώτος έφυγε ο πατέρας της, πέρσι έχασε και τη μάνα της. Οι αρρώστιες τους γέμισαν τις μέρες της, την κράτησαν απασχολημένη για χρόνια. Τώρα φροντίζει τα λουλούδια της στη μεγάλη βεράντα του διαμερισμάτος της, κοντά στα δικαστήρια. Πηγαίνει στη δουλειά της, βλέπει φίλους, διαβάζει βιβλία, κάθε καλοκαίρι που κλείνουν τα σχολεία κάνει ένα μεγάλο και μακρινό ταξίδι στο εξωτερικό. Και κάθε πρωί που σηκώνεται σκέφτεται πως σήμερα, ίσως σήμερα, τον δει τυχαία στο δρόμο. Εξάλλου πάνε πια εξήντα εννέα μέρες από την τελευταία φορά... εβδομήντα... εβδομήντα μία...

Τις προάλλες άκουσε δύο συναδέλφους της να μιλάνε γι' αυτή στο γραφείο των καθηγητών. «Τόσο καλή, τόσο κυρία, πόσο ηλί-

θιος πρέπει να ήταν αυτός που την άφησε!» «Τι τα θέλεις, παιδί μου, τραγική ιστορία, ξέρεις, είναι Ρουσάκης, από τους Ρουσάκηδες που... Θυμάσαι τότε... Πότε ήταν; Κάπου στις αρχές του '80». «Α! Η βεντέτα». «Ναι, η βεντέτα».

Θύμα της βεντέτας λοιπόν κι αυτή; Για φαντάσου. Ποτέ δεν είχε σκεφτεί τον εαυτό της έτσι.

Κλείνει το παράθυρο για να εμποδίσει το θόρυβο από το παιχνίδι των παιδιών να μπλεχτεί στους λογαριασμούς που πρέπει να τελειώνει σύντομα. Για μια στιγμή κοιτάει το είδωλό της στο τζάμι. Ούτε το σώμα της ούτε το πρόσωπό της μαρτυρούν τα σαράντα τρία της χρόνια. Λογικό! Προσέχει τον εαυτό της, γυμνάζεται, οι γονείς της την άφησαν ανέμελη από οικονομικές στενοχώριες... Μόνο λίγες άσπρες τρίχες που χάνονται στα καστανά μαλλιά της προδίδουν τον καιρό που πέρασε και περνάει ανώφελα.

Η Αθηνά κάθεται και πάλι στην καρέκλα της. Σκύβει ξανά πάνω από την αίτηση προς το δημοτικό συμβούλιο και προσπαθεί να συγκεντρωθεί στις προσφορές για την προμήθεια του πετρελαίου.

Λίγες ώρες αργότερα, στη Νέα Υόρκη, η Ειρήνη δένει τη ζώνη του καθίσματός της για την απογείωση. Η αεροσυνοδός την πλησιάζει. «Μπορείτε παρακαλώ να ισιώσετε την πλάτη του καθίσματός σας;»

«Ω! Συγγνώμη!» σπεύδει να συμμορφωθεί εκείνη.

«Κι αν χρειαστείτε κουβέρτα για να σκεπαστείτε, φωνάξτε με. Σε μία ώρα θα σβήσουμε τα φώτα».

«Ποτέ δεν τα καταφέρνω να κοιμηθώ στις υπερατλαντικές πτήσεις. Μάλλον θα διαβάσω».

«Κάντε μια προσπάθεια. Θα είστε απίστευτα εξαντλημένη στην προσγείωση. Θα βρούμε, ξέρετε, προχωρημένη νύχτα μπροστά μας».

Της χαμογελάει ευγενικά και περνάει στην πίσω σειρά καθισμάτων. Η Ειρήνη απλώνει τις παλάμες της στις ανοιχτές σελίδες του βιβλίου που κρατάει στα γόνατά της. Τα μάτια της πέφτουν

στο σημείο όπου είχε σταματήσει την ανάγνωση: *Καλά το λεν οι φρόνιμοι, η αγάπη φόβο φέρνει, κ' εις ένα πράμ', οπ' αγαπά, χίλιες φορές γιαγέρνει...* Μια ανατριχίλα τη διαπερνά και κλείνει με μια κοφτή κίνηση τον *Ερωτόκριτο*. Τεντώνεται στο κάθισμά της και ορθώνει το κεφάλι σαν να ετοιμάζεται να αντιμετωπίσει έναν αόρατο εχθρό.

«Θα βρούμε προχωρημένη νύχτα μπροστά μας». Ούτε μπορεί να φανταστεί η κοπέλα πόσο μέσα πέφτει.

Είκοσι χρόνια πριν, η Ειρήνη Ρουσσάκη φυγαδεύτηκε από την Κρήτη για να γλιτώσει από το ξέσπασμα της βεντέτας που έφερε την οικογένειά της αντιμέτωπη για άλλη μια φορά με την οικογένεια των Ορφανών. Φεύγοντας, άφησε πίσω της τους δύο πιο σημαντικούς άντρες της ζωής της: τον δίδυμο αδελφό της Λευτέρη και τον Πέτρο Ορφανό, τον νεανικό και κρυφό της έρωτα.

Πετυχημένη γιατρός κι ερευνήτρια στη Βοστώνη, αποφασίζει να επιστρέψει στα Χανιά για να κλείσει τους παλιούς λογαριασμούς και ν' αντιμετωπίσει τους δαίμονές της.

Πόσο εύκολο είναι κάτι τέτοιο όταν όλοι πίσω στην Κρήτη παραμένουν αγκιστρωμένοι στα ήθη και στις παραδόσεις τους, όταν ο έρωτάς της για τον Πέτρο φουντώνει ξανά, μαζί με την παλιά έχθρα που χωρίζει τις οικογένειές τους; Διχασμένη ανάμεσα στην αδελφική αγάπη και στον έρωτα, η Ειρήνη θα προσπαθήσει να νικήσει το παρελθόν της σ' ένα δύσκολο κι επίπονο αγώνα.

Με φόντο την Κρήτη τού σήμερα και τους κώδικες τιμής τού χθες εκτυλίσσεται μια ερωτική ιστορία, όπου το μίσος αναμετρείται με το πάθος και ο φόβος με την αγάπη.

ISBN 978-618-01-0072-3



9 786180 100723

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 12789



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550

www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr